

Lag

om hantering av risker orsakade av främmande arter

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Lagens syfte

Denna lag innehåller kompletterande bestämmelser om tillämpningen av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1143/2014 om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter (*förordningen om invasiva främmande arter*).

I denna lag föreskrivs det också om vissa andra åtgärder för att förebygga och minska de skadliga verkningar som orsakas av främmande arter.

2 §

Definitioner

Definitioner av främmande art, invasiv främmande art, biologisk mångfald, utrotning och inneslutning finns i artikel 3 i förordningen om invasiva främmande arter.

I denna lag avses med

1) *invasiv främmande art som ingår i unionsförteckningen* en invasiv främmande art som ingår i den förteckning över invasiva främmande arter av unionsbetydelse som avses i artikel 4.1 i förordningen om invasiva främmande arter,

2) *aktör* en fysisk eller juridisk person som yrkesmässigt producerar, lagrar, på marknaden släpper ut, transporterar, förmedlar eller säljer eller på annat sätt överlåter produkter eller material med vilka en sådan invasiv främmande art som ingår i unionsförteckningen eller en sådan invasiv främmande art av nationell betydelse som anges genom förordning av statsrådet med stöd av 11 § 3 mom. utifrån allmänt tillgänglig information sannolikt kan spridas ut i miljön.

3 §

Förbud mot att släppa ut främmande arter i miljön

En främmande art får inte hållas, födas upp eller odlas, planteras, sås eller på annat motsvarande sätt behandlas så att den kan komma ut i miljön.

Det som föreskrivs i 1 mom. gäller inte

1) plantering av växtplantor eller sådd av växtfrön på gårdsområden, åkrar eller byggda områden, om det inte finns någon risk för att arten sprider sig utanför planterings- eller såddområdet,

2) plantering av trädplantor eller sådd av trädfrön på det sätt som föreskrivs i skogslagen (1093/1996),

3) utsättande i frihet av vilt och viltbestånd av främmande ursprung med tillstånd av Finlands viltcentral enligt 42 § i jaktlagen (615/1993),

4) utplantering av fisk och kräftor samt utsläppande i naturliga vatten av andra än i Finland i vilt tillstånd förekommande fisk- eller kräftarter eller fisk- eller kräftbestånd eller könsceller av dem, när det är tillåtet med stöd av lagen om fiske (379/2015),

5) användning av makroorganismer som anses vara främmande arter för biologisk bekämpning eller pollinering när det är tillåtet med stöd av 9 a och 9 b § i lagen om skydd för växters sundhet (702/2003).

4 §

Fastighetsägares eller fastighetsinnehavares omsorgsplikt

Om en invasiv främmande art som ingår i unionsförteckningen eller en invasiv främmande art av nationell betydelse förekommer på en fastighet, ska fastighetens ägare eller innehavare se till att skäligen åtgärder vidtas för att utrota eller innesluta arten, om förekomst av den invasiva främmande arten eller spridning av den kan orsaka betydande skada för den biologiska mångfalden eller medföra fara för hälsa eller säkerhet.

Det som föreskrivs i 1 mom. gäller inte fåglar eller däggdjur.

Vid bedömningen av om de åtgärder som avses i 1 mom. är skäligen ska hänsyn tas till vilka sedvanliga metoder som kan användas för utrotning eller inneslutning av den invasiva främmande arten, vilka kostnaderna för åtgärderna är och den nytta som kan fås med åtgärderna i förhållande till kostnaderna.

5 §

Aktörers omsorgsplikt

En aktör ska se till att det i produkter eller material som aktören producerar, lagrar, släpper ut på marknaden, transporterar, förmedlar, säljer eller på annat sätt överlåter inte finns sådana invasiva främmande arter som ingår i unionsförteckningen eller sådana invasiva främmande arter av nationell betydelse som med produkten eller materialet kan sprida sig utanför det område som aktören innehar.

Det som i 1 mom. föreskrivs om aktörens omsorgsplikt gäller inte lagring eller transport av varan eller materialet för någon annans räkning.

6 §

Allmän styrning

Jord- och skogsbruksministeriet styr och följer verkställigheten av denna lag i samarbete med kommunikationsministeriet och miljöministeriet.

7 §

Myndigheter

Närings-, trafik- och miljöcentralen utövar tillsyn över efterlevnaden av förordningen om invasiva främmande arter och denna lag, om inte något annat föreskrivs nedan i denna paragraf. Centralen fattar beslut om genomförande av snabba utrotningsåtgärder i enlighet med artiklarna 17 och 18 i förordningen om invasiva främmande arter.

Tullen utövar tillsyn över importen enligt artikel 15 i förordningen om invasiva främmande arter och över att det importförbud från ett land utanför Europeiska unionen som avses i 11 § 2 mom. 2 punkten i denna lag följs.

Regionförvaltningsverket i Södra Finland är tillståndsmyndighet enligt artiklarna 8 och 9 i förordningen om invasiva främmande arter och svarar för tillsynen över de verksamhetsställen som avses i tillstånden.

8 §

Naturrekursinstitutets och Finlands miljöcentrals uppgifter

Naturrekursinstitutet sköter de uppgifter institutet har enligt gällande bestämmelser med avseende på verkställigheten av denna lag.

Finlands miljöcentral producerar inom sitt ansvarsområde de sakkunnigtjänster som behövs för verkställigheten av denna lag.

9 §

Planer

Jord- och skogsbruksministeriet ska godkänna handlingsplanen enligt artikel 13 och planen om hanteringsåtgärder enligt artikel 19 i förordningen om invasiva främmande arter. När planerna bereds ska de myndigheter och intressegrupper vilkas rätt eller fördel ärendet berör samt de riksomfattande föreningar och stiftelser som avses i 186 § i miljöskyddslagen (527/2014) ges tillfälle att avge utlåtande om utkastet till planer. Utkastet ska publiceras i det allmänna datanätet och allmänheten ska i tillräckligt god tid ges tillfälle att framföra sina åsikter. Information om en godkänd plan och om hur de framförda åsikterna har blivit beaktade ska ges i det allmänna datanätet.

10 §

Godkännanden

Jord- och skogsbruksministeriet får hos Europeiska kommissionen ansöka om godkännanden enligt artikel 9 i förordningen om invasiva främmande arter.

11 §

Invasiva främmande arter av nationell betydelse

Som en invasiv främmande art av nationell betydelse betraktas en invasiv främmande art som inte ingår i unionsförteckningen och som på grundval av tillgängliga vetenskapliga belegg kan orsaka betydande skada för den biologiska mångfalden eller annan skada på vilda organismer eller medföra fara för hälsa eller säkerhet.

Invasiva främmande arter av nationell betydelse får inte

- 1) släppas ut i miljön,
- 2) avsiktligt importeras från ett land utanför Europeiska unionen eller från en medlemsstat i Europeiska unionen, innehas, födas upp eller odlas, transporteras, släppas ut på marknaden, förmedlas eller säljas eller på annat sätt överlåtas.

Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om de arter som är invasiva främmande arter av nationell betydelse eller om de artgrupper vars arter är invasiva främmande arter av nationell betydelse. Genom förordning av statsrådet får det föreskrivas att det förbud som avses i 2 mom. 2 punkten eller en skyldighet enligt 4 eller 5 § inte ska tillämpas på en invasiv främmande art eller på användningen av den i visst syfte i hela landet eller i någon del av landet, om tillämpningen av förbudet eller skyldigheten inte kan anses motiverad för att minska sådan i 1 mom. avsedd skada eller fara som arten orsakar. Genom förordning av

statsrådet får det också föreskrivas att något av de förbud som avses i 2 mom. 2 punkten inte under en övergångsperiod som anges i förordningen ska tillämpas på de individer av en art som innehavaren har fått i sin besittning före ikraftträdandet av förordningen. En sådan övergångsperiod får uppgå till högst två år från det att förordningen trätt i kraft. Om det förbud som avses i 2 mom. 2 punkten gäller en djurart, får det genom förordning föreskrivas att ägaren får hålla djuret i sin besittning tills det dör en naturlig död.

12 §

Tillståndsansökan och bestämmelser i tillståndet

Närmare bestämmelser om innehållet i ansökningar som avses i artikel 8.4 i förordningen om invasiva främmande arter och om de med tanke på tillståndsprövningen behövliga utredningar som ska bifogas till ansökningarna får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Närmare bestämmelser om de villkor som ska meddelas i tillstånd som avses i artiklarna 8 och 9 i förordningen om invasiva främmande arter får utfärdas genom förordning av statsrådet.

13 §

Återkallande av tillstånd

Regionförvaltningsverket i Södra Finland kan återkalla ett tillstånd som beviljats med stöd av artikel 8 eller 9 i förordningen om invasiva främmande arter, om det på ett väsentligt sätt har brutits mot villkoren i tillståndet och verksamheten inte har gjorts förenlig med tillståndet inom en skäligen tidsfrist som sätts ut av regionförvaltningsverket.

Utöver vad som föreskrivs i 1 mom. finns det bestämmelser om återkallande av tillstånd som avses i artiklarna 8 och 9 i förordningen om invasiva främmande arter i artikel 8.5 i den förordningen.

Närmare bestämmelser om förfarandet vid återkallande av tillstånd får utfärdas genom förordning av statsrådet.

14 §

Rätt att få uppgifter och utföra inspektion

Närings-, trafik- och miljöcentralen, Tullen och Regionförvaltningsverket i Södra Finland har trots sekretessbestämmelserna rätt att av varandra, av aktörer och av dem som bedriver sådan verksamhet som kräver tillstånd enligt förordningen om invasiva främmande arter eller verksamhet som avses i 11 § 2 mom. 2 punkten i denna lag få de uppgifter som är nödvändiga för tillsynen över efterlevnaden av förordningen om invasiva främmande arter och denna lag.

Närings-, trafik- och miljöcentralen och Regionförvaltningsverket i Södra Finland eller en tjänsteman eller tjänsteinnehavare som dessa förordnat har rätt att för utförandet av sina uppgifter

1) röra sig på annans område,

2) få tillträde till en plats där det bedrivs sådan verksamhet som kräver tillstånd enligt artikel 8 eller 9 i förordningen om invasiva främmande arter eller som avses i 11 § 2 mom. 2 punkten i denna lag,

3) utföra inspektioner, undersökningar och mätningar samt ta prover.

Vid inspektioner ska 39 § i förvaltningslagen (434/2003) följas.

Det som föreskrivs i 2 mom. gäller inte utrymmen som används för boende av permanent natur.

Bestämmelser om Tullens befogenheter finns i tullagen (1466/1994).

15 §

Anlitande av assistent vid tillsynen

Myndigheterna kan vid utförandet av en uppgift som avses i 14 § 2 mom. även anlita en person som inte är tjänsteman eller tjänsteinnehavare. Den assisterande personen ska ha tillräcklig kompetens med tanke på uppgiftens natur.

På personer som biträder tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar när de utför uppgifter som avses i denna paragraf. Bestämmelser om skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen (412/1974).

16 §

Fångst och dödande av fågel- eller däggdjursart som har kommit ut i miljön

En fågel- eller däggdjursart som kommit ut i miljön och som utgör en invasiv främmande art som ingår i unionsförteckningen eller en invasiv främmande art av nationell betydelse får fångas eller dödas med tillämpning av det som i 48 § 1 och 2 mom. och 49 § 1 mom. i jaktlagen bestäms om fångst och dödande av icke fredade djur.

Det som föreskrivs i 1 mom. gäller också andra fågel- och däggdjursarter som anses vara främmande arter och som det inte föreskrivs om i jaktlagen.

På fångstredskap och fångstmetoder som används för fångst av fågel- eller däggdjursarter som avses i 1 och 2 mom. tillämpas 33 § i jaktlagen, med undantag för 1 mom. 5 och 15 punkten i den paragrafen.

17 §

Åtgärder vid överträdelser eller försummelser

Närings-, trafik- och miljöcentralen kan

1) förbjuda den som i strid med artikel 7.1 i förordningen om invasiva främmande arter eller i strid med denna lag eller bestämmelser som utfärdats eller förelägganden som meddelats med stöd av den innehar, föder upp eller odlar, transporterar, på marknaden släpper ut, förmedlar eller säljer eller på annat sätt överlåter en invasiv främmande art som ingår i unionsförteckningen eller en invasiv främmande art av nationell betydelse från att fortsätta eller upprepa det förfarande som strider mot bestämmelserna,

2) förelägga den som uppsåtligen eller av oaktsamhet i miljön släpper ut en invasiv främmande art som ingår i unionsförteckningen eller en invasiv främmande art av nationell betydelse att utrota förekomsten av den art som har kommit ut i miljön,

3) förelägga den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot förbudet enligt 3 § 1 mom. mot att släppa ut främmande arter i miljön att utrota förekomsten av den art som till följd av överträdelser har kommit ut i miljön,

4) förelägga en fastighetsägare eller fastighetsinnehavare att fullgöra sin skyldighet enligt 4 §,

5) förelägga en aktör att fullgöra sin skyldighet enligt 5 §.

Närings-, trafik- och miljöcentralen ska när den meddelar ett föreläggande som avses i 1 mom. 2 eller 3 punkten även bestämma på vilket sätt en fågel- eller däggdjursart som betraktas som främmande art eller invasiv främmande art ska utrotas.

Närings-, trafik- och miljöcentralen ska, om det inte är uppenbart onödigt, förena ett förbud eller ett föreläggande som den har meddelat med stöd av 1 mom. med vite eller med hot om att den försummade åtgärden vidtas på den försumliges bekostnad.

Om ett ärende som avses i 1 mom. inte har inletts på närings-, trafik- och miljöcentralens initiativ, får ärendet inledas skriftligen av en kommun eller samkommun på vars verksamhetsområde överträdelsen eller försummelsen framträder eller till vars område konsekvenserna av överträdelsen eller försummelsen kan utsträcka sig samt av en myndighet som övervakar allmänintresset i ärendet eller av någon annan som sköter en offentlig förvaltningsuppgift och övervakar allmänintresset i ärendet.

18 §

Beslagtagande och förstöring

Närings-, trafik- och miljöcentralen eller en tjänsteman eller tjänsteinnehavare som förordnats av den kan bestämma att en invasiv främmande art som innehas i strid med förordningen om invasiva främmande arter eller i strid med denna lag eller bestämmelser som utfärdats eller förelägganden som meddelats med stöd av den ska tas i beslag och förstöras.

Den rätt som föreskrivs i 1 mom. har också Regionförvaltningsverket i Södra Finland eller en tjänsteman eller tjänsteinnehavare som förordnats av verket när de sköter tillsynsuppgifter enligt 7 § 3 mom.

Bestämmelser om beslag av varor finns i tvångsmedelslagen (806/2011).

19 §

Ändringsökande

Ändring i beslut som meddelats av närings-, trafik- och miljöcentralen och Regionförvaltningsverket i Södra Finland får sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Förvaltningsdomstolens beslut får överklagas genom besvär endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

Ändring i beslut som meddelats av Tullen får sökas på det sätt som föreskrivs i tullagen.

20 §

Anmälan till förundersökningsmyndighet

Om närings-, trafik- och miljöcentralen har sannolika skäl att misstänka att det har skett en sådan straffbar gärning som avses i 21 §, ska den göra en anmälan om saken till polisen eller Tullen för förundersökning. Anmälan behöver dock inte göras om gärningen med beaktande av omständigheterna är ringa och allmänintresset inte kräver en närmare utredning av saken.

21 §

Straff

Den som uppsåtligen i strid med artikel 7 i förordningen om invasiva främmande arter eller i strid med 11 § 2 mom. 2 punkten i denna lag eller i strid med ett tillstånd som beviljats med stöd av artikel 8 eller 9 i förordningen om invasiva främmande arter

- 1) innehar, föder upp eller odlar eller säljer eller på något annat sätt överlåter,
- 2) för egen räkning använder, transporterar eller för transport överlämnar, eller
- 3) på marknaden släpper ut,

en invasiv främmande art som ingår i unionsförteckningen eller en invasiv främmande art av nationell betydelse ska, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag, för brott mot bestämmelserna om invasiva främmande arter dömas till böter.

Om strängare straff för gärningen inte föreskrivs någon annanstans i lag, ska för brott mot bestämmelserna om invasiva främmande arter också dömas den som uppsåtligen eller av oaktsamhet i strid med artikel 7 i förordningen om invasiva främmande arter eller i strid med 3 § 1 mom. eller 11 § 2 mom. 1 punkten i denna lag i miljön släpper ut en invasiv främmande art som ingår i unionsförteckningen eller en invasiv främmande art av nationell betydelse eller en främmande art som avses i 3 § 1 mom.

Den som bryter mot ett med vite förenat förbud eller föreläggande som har meddelats med stöd av 17 § kan lämnas obestraftad för samma gärning, om vitet har dömts ut genom ett lagkraftvunnet beslut.

Bestämmelser om straff för regleringsbrott finns i 46 kap. 1—3 § i strafflagen (39/1889). Bestämmelser om straff för smuggling finns i 46 kap. 4 och 5 § i strafflagen. Bestämmelser om straff för olaga befattningstagande med infört gods finns i 46 kap. 6 och 6 a § i strafflagen.

22 §

Förordning av jord- och skogsbruksministeriet

Närmare bestämmelser om vilka kvalifikationer den personal som avses i artikel 8.2 b i förordningen om invasiva främmande arter ska ha utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

23 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016. Lagens 4 och 5 § träder dock i kraft först den 1 januari 2017.

Helsingfors den 30 december 2015

Republikens President

Sauli Niinistö

Kommunikationsminister Anne Berner